

Rättsfallssamlingen

Mål C-645/19

**Facebook Ireland Limited,
Facebook Inc.
och
Facebook Belgium BVBA
mot
Gegevensbeschermingsautoriteit**

(begäran om förhandsavgörande från Hof van beroep te Brussel)

Domstolens dom (stora avdelningen) av den 15 juni 2021

”Begäran om förhandsavgörande – Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artiklarna 7, 8 och 47 – Förordning (EU) 2016/679 – Gränsöverskridande behandling av personuppgifter – Systemet med en enda kontaktpunkt – Lojalt och effektivt samarbete mellan tillsynsmyndigheterna – Behörigheter och befogenheter – Befogenhet att inleda eller delta i rättsliga förfaranden”

1. *Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Förordning 2016/679 – Systemet med en enda kontaktpunkt – Nationella tillsynsmyndigheter – Befogenheter – Befogenhet för en tillsynsmyndighet i en medlemsstat, som inte är ansvarig tillsynsmyndighet, att inleda eller delta i rättsliga förfaranden – Gränsöverskridande uppgiftsbehandling – Villkor för utövande – Den nationella tillsynsmyndighetens behörighet i fråga om denna behandling – Lojalt och effektivt samarbete mellan tillsynsmyndigheterna (Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, artiklarna 7, 8 och 47; Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, artiklarna 55.1, 56–58 och 60–66)*

(se punkterna 50–53, 56–59, 63–69 och 75, samt punkt 1 i domslutet)

2. *Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Förordning 2016/679 – Systemet med en enda kontaktpunkt – Nationella tillsynsmyndigheter – Befogenheter – Befogenhet för en tillsynsmyndighet i en medlemsstat, som inte är ansvarig tillsynsmyndighet, att inleda eller delta i rättsliga förfaranden – Gränsöverskridande behandling – Villkor för utövande – Krav på att den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet innehar ett huvudsakligt verksamhetsställe eller ett annat verksamhetsställe i den medlemsstaten – Föreligger inte (Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, artiklarna 3.1, 56.1 och 58.5)*

(se punkterna 79–84 samt punkt 2 i domslutet)

3. *Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Förordning 2016/679 – Systemet med en enda kontaktpunkt – Nationella tillsynsmyndigheter – Befogenheter – Befogenhet för en tillsynsmyndighet i en medlemsstat, som inte är en ansvarig tillsynsmyndighet, att inleda eller delta i rättsliga förfaranden – Gränsöverskridande behandling – Befogenhet som utövas såväl med avseende på den personuppgiftsansvariges huvudsakliga etableringsställe i den medlemsstat där myndigheten är belägen som i förhållande till ett annat av den personuppgiftsansvariges verksamhetsställen – Villkor för utövande*
(Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, artiklarna 56.1 och 58.5)

(se punkterna 88–91 och 94–96 samt punkt 3 i domslutet)

4. *Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Förordning 2016/679 – Systemet med en enda kontaktpunkt – Nationella tillsynsmyndigheter – Befogenheter – Tillsynsmyndighet i en medlemsstat som inte är ansvarig tillsynsmyndighet – Gränsöverskridande behandling – Talan beträffande denna behandling som väckts av tillsynsmyndigheten före den dag då förordningen trädde i kraft – Inverkan på villkoren för utövandet dess befogenhet att inleda eller delta i rättsliga förfaranden – Vidhållande av talan – Villkor*
(Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, artiklarna 56.1 och 58.5; Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46)

(se punkterna 99–105 samt punkt 4 i domslutet)

5. *Skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter – Förordning 2016/679 – Nationella tillsynsmyndigheter – Befogenheter – Bestämmelse som stadgar befogenhet för en tillsynsmyndighet i en medlemsstat att inleda eller delta i rättsliga förfaranden – Direkt effekt*
(Artikel 288 andra stycket FEUF; Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679, artikel 58.5)

(se punkterna 109–113 samt punkt 5 i domslutet)

Resumé

Allmänna dataskyddsförordningen: EU-domstolen preciserar villkoren för de nationella tillsynsmyndigheternas befogenheter vid gränsöverskridande uppgiftsbehandling

Under vissa förutsättningar får en nationell tillsynsmyndighet utöva sin befogenhet att upplysa en domstol i en medlemsstat om påstådda överträdelser av dataskyddsförordningen, även om myndigheten inte är ansvarig myndighet för den behandlingen

Den 11 september 2015 väckte ordföranden för det belgiska rådet för skydd av privatlivet (nedan kallat skyddsrådet) talan vid Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Nederländskspråkiga förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) om förbudsföreläggande mot Facebook Ireland, Facebook Inc. och Facebook Belgium, och yrkade att de åsidosättanden av dataskyddslagstiftningen som Facebook påstods ha gjort sig skyldigt till skulle upphöra. Dessa åsidosättanden bestod bland annat i insamling och användning av information om surfvanorna hos de belgiska internetanvändarna, oavsett om dessa var innehavare av ett Facebook-konto eller

ej, med hjälp av olika tekniker, såsom kakor, sociala insticksprogram (social plug-ins)¹ och pixlar.

Den 16 februari 2018 förklarade sig nämnda domstol behörig att pröva talan och fann i sak att det sociala nätverket Facebook inte hade informerat de belgiska internetanvändarna tillräckligt om insamlingen och användningen av de berörda uppgifterna. Internetanvändarnas samtycke till insamlingen och behandlingen av uppgifterna ansågs för övrigt vara ogiltigt.

Den 2 mars 2018 överklagade Facebook Ireland, Facebook Inc. och Facebook Belgium domen till Hof van beroep te Brussel (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien), som är hänskjutande domstol i förevarande mål. Vid den domstolen förde den belgiska dataskyddsmyndigheten (nedan kallad dataskyddsmyndigheten) talan i egenskap av skyddsrådets rättsliga efterträdare. Den hänskjutande domstolen förklarade sig endast vara behörig att pröva överklagandet från Facebook Belgium.

Den hänskjutande domstolen är osäker på vilken inverkan tillämpningen av systemet med ”en enda kontaktpunkt” enligt dataskyddsförordningen² har på dataskyddsmyndighetens behörighet, och har närmare bestämt ställt sig frågan huruvida dataskyddsmyndigheten, vad gäller de faktiska omständigheterna efter den dag då dataskyddsförordningen trädde i kraft, det vill säga den 25 maj 2018, kan väcka talan mot Facebook Belgium, när det har konstaterats att det är Facebook Ireland som är ansvarig för behandlingen av de aktuella uppgifterna. Sedan det datumet är det, bland annat i enlighet med principen ”en enda kontaktpunkt” enligt dataskyddsförordningen, endast den irländska dataskyddskommissionären som är behörig att väcka talan om förbudsföreläggande, och endast i irländsk domstol.

I sin dom, som meddelas av stora avdelningen, förtydligar EU-domstolen vilka befogenheter de nationella tillsynsmyndigheterna har enligt dataskyddsförordningen. Den slår bland annat fast att förordningen, under vissa villkor, tillåter en nationell tillsynsmyndighet att utöva sin befogenhet att upplysa en domstol i den medlemsstat där myndigheten är belägen om påstådda överträdelser av dataskyddsförordningen och att inleda eller delta i rättsliga förfaranden med avseende på gränsöverskridande uppgiftsbehandling,³ även om myndigheten inte är ”ansvarig myndighet” för den behandlingen.

Domstolens bedömning

Domstolen preciserar för det första på vilka villkor en nationell tillsynsmyndighet, som inte är ansvarig myndighet vad gäller en viss gränsöverskridande behandling, ska utöva sin befogenhet att upplysa en domstol i en medlemsstat om påstådda överträdelser av dataskyddsförordningen och att vid behov inleda eller delta i rättsliga förfaranden, för att verkställa bestämmelserna i nämnda förordning. Det krävs sålunda dels att dataskyddsförordningen ger denna

¹ Exempel på detta är knapparna ”Gilla” och ”Dela”.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 2016, s. 1, samt rättelser i EUT L 127, 2018, s. 2, och EUT L 74, 2021, s. 35) (nedan kallad dataskyddsförordningen). I artikel 56.1 i dataskyddsförordningen föreskrivs följande: ”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55 ska tillsynsmyndigheten för den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbiträdets huvudsakliga verksamhetsställe eller enda verksamhetsställe vara behörig att agera som ansvarig tillsynsmyndighet för den personuppgiftsansvariges eller personuppgiftsbiträdets gränsöverskridande behandling”.

³ I den mening som avses i artikel 4.23 i dataskyddsförordningen.

tillsynsmyndighet behörighet att anta ett beslut i vilket det konstateras att behandlingen strider mot förordningens bestämmelser, dels att denna befogenhet utövas med iakttagande av förordningens förfaranden för samarbete och enhetlighet.⁴

Det föreskrivs nämligen i dataskyddsförordningen att man för gränsöverskridande behandlingar ska tillämpa ett system med "en enda kontaktpunkt"⁵ som bygger på en behörighetsfördelning mellan en "ansvarig tillsynsmyndighet" och övriga berörda tillsynsmyndigheter. Detta system kräver ett nära, lojalt och effektivt samarbete mellan dessa myndigheter för att säkerställa en konsekvent och enhetlig tillämpning av bestämmelserna om skydd av personuppgifter och därigenom se till att bestämmelserna ges en ändamålsenlig verkan. I detta hänseende stadgas det i dataskyddsförordningen att det i princip är den ansvariga tillsynsmyndigheten som är behörig att anta ett beslut i vilket det konstateras att en gränsöverskridande behandling strider mot bestämmelserna i denna förordning,⁶ medan andra nationella tillsynsmyndigheters behörighet att anta ett sådant beslut, om än ett preliminärt sådant, utgör ett undantag.⁷ Den ansvariga tillsynsmyndigheten får vid utövandet av sin behörighet dock inte göra avkall på den oundgängliga dialogen eller det lojala och effektiva samarbetet med de andra berörda tillsynsmyndigheterna. Den ansvariga tillsynsmyndigheten får, inom ramen för detta samarbete, därför inte bortse från de övriga berörda tillsynsmyndigheternas synpunkter, och varje relevant och motiverad invändning från en av dessa myndigheter får till följd att den ansvariga tillsynsmyndighetens antagande av utkastet till beslut hindras, åtminstone tillfälligt.

Domstolen preciserar dessutom att det faktum att en tillsynsmyndighet i en medlemsstat som inte är ansvarig tillsynsmyndighet vad gäller en gränsöverskridande uppgiftsbehandling får utöva befogenheten att upplysa en domstol i den medlemsstaten om påstådda överträdelser av dataskyddsförordningen och att inleda eller delta i rättsliga förfaranden endast under förutsättning att den följer reglerna om fördelning av beslutsbefogenheter mellan den ansvariga tillsynsmyndigheten och övriga tillsynsmyndigheter,⁸ är förenligt med artiklarna 7, 8 och 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, vilka garanterar den berörda personen rätt till skydd för sina personuppgifter respektive rätt till ett effektivt rättsmedel.

För det andra slår domstolen fast att det för att en tillsynsmyndighet i en medlemsstat som inte är ansvarig tillsynsmyndighet ska ha befogenhet att väcka talan,⁹ i ett fall som rör gränsöverskridande behandling av personuppgifter, inte krävs att den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet som talan har väckts mot innehar ett huvudsakligt verksamhetsställe eller ett annat verksamhetsställe i den medlemsstat där tillsynsmyndigheten finns. Utövandet av denna befogenhet måste dock omfattas av dataskyddsförordningens territoriella tillämpningsområde,¹⁰ vilket förutsätter att den personuppgiftsansvarige eller personuppgiftsbiträdet, för den gränsöverskridande behandlingen, har ett verksamhetsställe inom unionen.

⁴ Dessa föreskrivs i artiklarna 56 och 60 i dataskyddsförordningen.

⁵ Artikel 56.1 i dataskyddsförordningen.

⁶ Artikel 60.7 i dataskyddsförordningen.

⁷ I artiklarna 56.2 och 66 i dataskyddsförordningen anges undantagen från principen om den ansvariga tillsynsmyndighetens behörighet att fatta beslut.

⁸ Enligt artiklarna 55 och 56, jämförda med artikel 60, i dataskyddsförordningen.

⁹ Enligt artikel 58.5 i dataskyddsförordningen.

¹⁰ Enligt artikel 3.1 i dataskyddsförordningen ska denna förordning tillämpas på behandlingen av personuppgifter "inom ramen för den verksamhet som bedrivs på personuppgiftsansvarigas eller personuppgiftsbiträdens verksamhetsställen inom unionen, oavsett om behandlingen utförs i unionen eller inte".

För det tredje står domstolen fast att en tillsynsmyndighet i en medlemsstat som inte är ansvarig tillsynsmyndighet, i ett fall med gränsöverskridande uppgiftsbehandling, vid utövandet av sin befogenhet att upplysa en domstol i den medlemsstaten om påstådda överträdelser av dataskyddsförordningen och att vid behov inleda eller delta i rättsliga förfaranden, får rikta sig mot såväl den personuppgiftsansvariges huvudsakliga verksamhetsställe som är beläget i samma medlemsstat som myndigheten, som mot ett annat av den personuppgiftsansvariges verksamhetsställen, förutsatt att det rättsliga förfarandet avser en uppgiftsbehandling som utförs inom ramen för verksamheten vid det verksamhetsstället, och att myndigheten har rätt att utöva denna befogenhet.

Domstolen preciserar dock att utövandet av denna befogenhet förutsätter att dataskyddsförordningen är tillämplig. I det förevarande fallet, eftersom verksamheten vid Facebook-koncernens verksamhetsställe i Belgien är ouplösligt förbunden med den behandling av personuppgifter som är i fråga i det nationella målet och för vilken Facebook Ireland är ansvarigt när det gäller unionens territorium, ska denna behandling anses utföras ”inom ramen för den verksamhet som bedrivs på personuppgiftsansvarigas ... verksamhetsställen”, och därmed omfattas av dataskyddsförordningens tillämpningsområde.

För det fjärde slår domstolen fast att när en tillsynsmyndighet i en medlemsstat, som inte är ansvarig tillsynsmyndighet, före dataskyddsförordningens ikraftträdande har väckt talan vid domstol avseende en gränsöverskridande behandling av personuppgifter, så kan denna talan vidhållas, med stöd av unionsrätten, på grundval av bestämmelserna i direktivet om uppgiftsskydd,¹¹ som fortsätter att vara tillämpligt på sådana överträdelser av direktivets bestämmelser som begåtts före den dag då det direktivet upphävdes. Dessutom kan denna talan väckas av nämnda myndighet avseende överträdelser som begåtts efter dataskyddsförordningens ikraftträdande, under förutsättning att det sker i en av de situationer där denna förordning, undantagsvis, ger nämnda tillsynsmyndighet befogenhet att anta ett beslut i vilket det konstateras att den aktuella behandlingen av uppgifter strider mot förordningens bestämmelser, och förutsatt att förordningens förfaranden för samarbete iakttas.

För det femte erkänner domstolen den direkta effekten av den bestämmelse i dataskyddsförordningen enligt vilken varje medlemsstat i lagstiftning ska fastställa att dess tillsynsmyndighet ska ha befogenhet att upplysa de rättsliga myndigheterna om överträdelser av denna förordning och att vid behov inleda eller delta i rättsliga förfaranden. Följaktligen kan en sådan nationell tillsynsmyndighet åberopa nämnda bestämmelse för att väcka eller återuppta en talan mot enskilda, även om bestämmelsen inte i särskild ordning har genomförts i den berörda medlemsstatens lagstiftning.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 1995, s. 31).